

RÖPL.

343

343.

1594

~~209.~~

Buk.
1790

= 475

Turc.
209.

Epistola

IACOBI PALAEOLOGI, DE REBUS
Constantinopoli & Chii cum
eo actis, lectu digna.

Schreiben auß Constantinopel von
des Türckischen Kayfers vorhaben vnd angestel-
ter Kriegsrüstung/ so er wider die Christenheit/ vnd sonder-
lich Teutschland jehigerzeit zugebrauchen/ ihm
vorgenommen.

Gedruckt zu Brüssel / durch Nicolaum Henricum /
Im Jahr MDXCIII.

E P I S T O L A.

MITTO famulum meum ad Caesarem, non curo sumptus facere, modo satisfaciam animo meo, qui eodem tenore fuit & est, erga eum. Fui Constantinopoli & Chii. Chii in magno periculo: in via in minori: Constantinopoli in nullo. Nauigavi ex Constantinopoli Chium Lesbia naui: parum defuit, quin naus frangeretur, ex ignauia nautarum, & leuitate Nauarchi. Chium veni: comoda est vniuersa ciuitas, quæ non ciuitas amplius est, aut Chius, vbi ego maximus olim fueram, sed latibulum furum, & duobus rusticis, a Piali Bassa commendata rusticana casa, & si defuisset mandatum regium, quod ego habui Constantinopoli a Mehemeto primario Bassa, in optima forma; periclitatus fuisset. Nam quotquot Domini ciuitatis & Insulae, cum olim floureret, qui eo venerunt suas quisque ob causas, post captam & desolatam ciuitatem; ab illis rusticis, praefectis loco, periclitati sunt, & iniuria affecti, qui maiore, qui minore: feminae etiam nobilissimae priuatae bonis, & multae libertate: aliis vetitus discessus, ex inculta & dissipata vrbe. Arcem Turci tenent, palatia ampla, olim habitacula principum & Dominorum, diruta, & inhabitata, quod nullus sit qui inhabitet. Vidi circuitum mœnium, habitant Turci vigiles. Portam vnâ arcis, Agalanizerorum, alteram Aga Alaporum seruant. Tecta palatiorum nudata, Palatia ipsa facta

præda militum. Ita cum nullus sit qui habitet, aut emere velit, & perfluunt, & ruunt & deformant arcem. Pialis Bassa, qui cepit urbem & arcem, 32 viridaria, & 12 magna palatia adscripsit sibi, & alia alii: & iam octauus agitur annus, & in tam paruo tempore magna facta est urbis desolatio: nullus nobilis ibi: nulla ingenua femina, nisi quas ætas, aut grauis, aut recentis natiuitatis fugere ex tot malis prohibuit. Remanserunt & aliquot monstra nobilitatis, qui olim fex & lutum erant. Multi Chii facti Turci, nonnulla femina: exactiones autem crebræ, vt qui fugere vult seruitutem, fiat Turcus oportet. Nam omnes Turci ubique gentium liberi sunt ab omni onere. Templâ intra arcem Turcus habet, præter Arulam quãdam, in qua sunt Dominicani. Extra urbem Græci sunt omnes, & qui nobiles sunt curant populû, & in oneribus & exactionibus impositis & imponendis, ad illos recurritur. Franciscani aliquot in quadam dõmo extra urbem. Sed & hi & Dominicani illi non diu Chii poterunt habitare. vidi palatium erectum ex lapide quadrato, multis impensis, non habuisse qui emere vellet 300 Taleris. In arce inueni matrem, vegeto adhuc corpore, sed callosis plantis, quod morbo grauata, lectum deserere non potuisset: somnium se videre, me conspecto putabat. Illi multum Turci detulerant mei nominis, qui quis essem ex facie ignorabant, gratia: & Quæstor ærarius regius, quem Heminium vocant, vt illi seruiretur omnibus suis mandauerat olim: ita in arce habitabat, ex celeberrimo loco, vbi ego reliqueram, in quendam alium desertum a Turcis retracta: nã vexatur cordis tremore, cum Turcos videt: arcem ingressus deductus a duobus, illam inuisi, & concursus

sis est ad me vniuersi suburbii & arcis factus: Turci sequebantur Christianos, ignorâtes quo spectatû illi accurrerent. Hoc die Sabbathi fuit: nam die Veneris sub vesperam Chiû appuleram. Ea nocte moneor a quibusdã meis olim fidelissimis, ne ad me recipere quemuis, neq; solus domi manerem. Et cum hinc inde monerer, diu Papistis innotuisse meum aduentum: & ex Italia venisse litteras, statuisse vnã cum Raguseis Chienfes quidam, me occidere, & soluere pœnã necis 1000 coronatos: Tum ego missis litteris regiis ad iudicem primarium, moneo me adesse: & ille missis suis Rabduchis, inuitauit me ad se, & cum venissent illi, inuenerunt ianuam ædium mearum & viciniam totam per multum spatii obfessam, ab innumera multitudine puerorum, puellarum, senum, virorum magnorum, paruorû, qui venerant, alii me spectatum, quem audierant combustum, alii malo animo: Alii hoc vnum studebant, vt fierem Turcus, qui essem (vt clamabant) hæreticus, Lutheranus, & nullius fidei. Hæc acclamatio Papistarum opera curata fieri per pueros, coegit iudicem diligentius quærere, quisnam & quantus, & qualis essem: Respõderunt boni, mali, amici, inimici, Papistæ nō papistæ, Græci, Latini, Iudæi, me esse Chium, natum in arce Chii, & magnum fuisse autoritate ea in vrbe, vt ex me penderet tota arx, & Insula, & Vrbs: doctû, qualem non haberet Europa: nobilem in patria, & ampli patrimonii: sed omnia deseruisse studiorum causa. His addebant Papistæ, me nihil credere de Deo, vt qui essem Lutheranus. Aliqui Monachi addiderunt, me esse circumeisum, & fuisse olim Turcum. Hæc agitabantur coram Prætorē, quem Cadi magnû (nam est etiam Cadi minor) vocat, cū venissent eius famuli,

eum vno interprete, & circumfusa Turcorum multitudine ad me. Hi videntes tãtam turbam meam domum obsidere (erat enim extra arcem) arreptis baculis, quos gestare solent, cœperunt proximum quemque percutere: ita fugata turba deductus sum in arcem, & prætorium ingressus, quod erat plenum multitudine Turcorum, Græcorum, Latinorum, Iudæorum: prope Prætorem sedere fui inuitatus: ibi ille quærere a me cœpit: Si qua in re auxilium ab eo egerē: Respondi ego: minime opus videri necessaria eius tutela. Et ille: Dicunt te Lutheranum esse: nos Lutheranos defendere solemus, quoniam melius de Deo sentire videntur, & nobiscum parum dissentiunt, multum autem dissentiunt Papistæ, qui figuras & imagines faciunt Deo, & illas colunt. Et ego: matrem inuisurus anum, huc nauigavi: quid isti de me sentiant, parum curo, cum sint ignari & indigni, cum quibus ego loqui de Deo debeam: maxime cum tales sint, postquam mutata est vrbs forma, qui olim colloqui caussa magnæ dignitati sibi adscripsissent, adfistere ante fores meas. Et ille: Scio & audiui quis sis, & Rex noster honorificum dedit tibi Passaportum: & si vis fieri Turcus, ego curabo, vt sis Prorex hîc, & possis omnes tuos inimicos occidere. (Proregem regionis vocant illi Beg, quamuis hæc vox sit etiam minoris dignitatis.) Et ego: Christianus huc veni, Deo iuuante discedam Christianus: & pacifice veni, vt viderem matrem: pacifice etiam discedam, neq; nocebo alicui, quamuis isti beneuolentia aliqua sint indigni. Hæc duodecies ab illo repetita sunt, vt fierem Turcus, & erat subornatus Monachus quidam Græcus, qui testaretur, me esse circumcisum & fuisse Turcum: hic magnæ molestiæ & peri-

& periculi fuit mihi principium. dixi sublata voce: Mihi videri rem indignam coram Prætore Regio, res tam turpes per mendacium narrare. Ad hæc subrubuit Prætore: & incandescens Ianizerus quidam, qui aderat, & mecum ex Constantinopoli venerat, acceptum malis verbis Monachum, ita exagitauit, vt si ego institissem, malè Monacho cessisset, & coactus fuisset fieri Turcus. Tum Prætore animaduertens multitudinis insanæ consuetudinem, indixit per Præconem, per arcem & suburbia, & totam urbem adclamari, in hanc formã, cuius habeo Græcum exemplum:

Ex mandato Magni Domini (ita Regem Turcorum cognominant) & magni Cadi loci huius, significatur omnibus: Nemini licere aut verbo, aut facto, iniuriam aut impedimentum inferre Dn. Iacobo Palæologo, sub pœna 300 plagarum, & mille asperorum, hoc est, viginti Coronatorum.

Amurathes Celebi magnus Cadi Chii Zeffet. Præco prætorii.

Hortatus est deinde me, vt in arce habitarem: Quod ego nolui facere. Mandauit igitur iudici rerum capitalium, vt mandaret suis licitoribus, noctu domum meam vt tuerentur: ita omnis multitudo dilapsa est: ita quietem habere cœpi. Eodem die, qui fuit 24 Maii, cum arcem essem egressus, reuocatus fui a Secho (est Turcorum Monachorum genus, sanctitate vitæ celebrè) & præsentè Aga Ianizerorum, & Magistro aulæ Proregis ciuitatis, & Quæstoris regii, & aliorum plurium, cœpit me hortari, vt essem animo ab omni populari iniuria quieto, & de fide quærere cœpit, dicens: Audiui, te esse in fide Iaurorum (ita Christianos no-

minant) doctissimum: Quare vellem abs te quibusdam in
 questionibus edoceri: Quot sunt prophetae Dei? unde or-
 tum duxerint? An post Christum Iesum alii prophetae fue-
 rint in mundum a Deo missi? An Christus de illorum ad-
 ventu aliquid dixerit? An Christus Iesus alicubi se in Evan-
 gelio vocarit filium Dei? Ad hæc ego respondi ut summam
 admirationem (dicamne? dicam certe) mei apud animum
 eius reliquerim: cepitque hortari ille, ut fierem Turcus:
 cum pluries hoc repeteret, & ego responderem me gratias
 illi agere, sum ab illo magna cum commendatione erga a-
 stantes de me facta, dimissus. Quare discipuli eius me co-
 mitati sunt domum. Interea cum ego cum Secho loque-
 rer, tot illata sunt plagæ plebi confluenti a lictoribus, ut Ni-
 colaus famulus meus, qui aderat, & ad me venire non pote-
 rat, miraretur, quod nullus esset mortuus. Sechianorum
 comitatus me apud Turcos reddidit honoratiorem, & ver-
 ba Sechi apud discipulos commouerunt eorum animos, ut
 me tutarentur, & me inuiserent. Non destiterunt tamen
 illi quales quales, & duo, aut tres Papistæ commouere Mo-
 nachos & alios, ut excommunicarent omnes, qui ad me vi-
 sitatum venirent: minarentur, si parui penderent excom-
 municationem, bona illorum, quæ haberent in Italia, con-
 fiscatum iri. In hanc eorum sententiam Metropolitanum
 quendam Lesbium, qui eò, aliam ob causam, venerat, at-
 traxerunt: ut hoc ipsum ille faceret cum Græcis. Hæc quæ-
 vis & a me, & a nonnullis spernerentur: attamen tanti fue-
 runt apud Cadi, ut si voluissem & desiderassem vindictam,
 potuissem omnes, aut pellere ex Insula tota, aut cogere ad
 ius coram rege venire. Hortabantur Turci, ut hoc facerem,
 sed

sed ego memor, qualem ob causam Chium venissem, nulli
 quidquam nocere, sed dissimulare omnia volui.
 Nam in præiudicium literarum regiarum talia attentare,
 capitale videbatur, aut diminutio capitis. Die 31 Maii locu-
 tus sum iterum cum Cadi magno, monens me discessum
 parare: hortari cepit ille, ut diu Chii essem: & deinde dice-
 re, paruum rem esse Turcum fieri, mihi promittere & cu-
 raturum, ut a rege seruaretur quod ipse promisset ad (tan-
 dem) 100 asperos, hoc est, duos coronatos in dies singulos
 pro Lophæ, qui mutatus in Tomar, sunt ceterum millia aspe-
 rorum in anno, hoc est, duo Coronatorum millia, & me fu-
 turum Proregem Chii. Nam quot quisque asperos habet pro
 Lophæ, hoc est, salario in die, tot millia habet pro Tomario,
 hoc est, reditu annuo in anno. Cum autem ego respondi-
 sem, quantum respondere satis est visum, ab eo discessi: &
 petita venia a matre, ex Chio solui die 14 Iunii, cum antea
 discedere non potuissem propter tempestates: & die 21
 mensis attigi solum Constantinopolitanum, vectus trireme
 Algeriana iussu Piali Bassæ, qui Chium cum classe die 7 e-
 rat ingressus: & cum intellexisset Nauarchum nolle me re-
 cipere in triremem, misit, qui moneret ut me & reciperet &
 tutaretur, quod ille præstitit sedulo. Ægone si fuimus per
 duos dies, propter Cluciali classis præfectum, qui nos exci-
 pere voluit conuiuio: inde Sestum, & deinde Gallipolim &
 tandem Constantinopolim. Chii cum Turci lustrare vel-
 lent templum sancti Dominici, in quo pater meus fuerat
 sepultus, omnia ossa & cineres eorum, qui eo in templo se-
 puli erant, collecta disperferunt in mare, & omnem me-
 moriam monumentorum expunxerunt: eam ob causam

Ἱερειῆς ἐλὶψ δὴ δρχήσαντος

Κωνσταντινουπόλεως ῥίαι Γαίμου

Εὐκνημίδος πατριάρχης.

Ὁσ. οὐπι, &c. ἤξιον πὶν εὐχρησάμεν δρχοντα κλεινόν τῶν Πατριάρχων ὡς
τῶν πτὶ τοδαῦτα τῶν ἀνδρῶν πὶν ἐλὶς πρὸς ὑμᾶς ἱεροτάτοι δόται φανεραῖς ἐκ τῶν
χρυσῶν, Εὐχρησάμεν ὑποτακτικοὶ ἐν εὐχρησάμεν, &c.

Huius formæ est etiam principis illius, quamvis corrupta & indocta, ut erat eius scriba, epistola, in qua procurator instituitur. Propediem autem audies literas ab eodem Patriarcha esse scriptas & ad Cæsarem, & ad Regnum Boemiæ, gratiarum actionis pro beneficiis collatis, in gentem Græcam, quæ illis innouerunt me narratore, esse facta & collata. Constantinopoli cum innouisset me, notum omnibus, adesse, visitauerunt me boni viri & Domini, & Domina Chienfes, quondam florentes rebus, tum summam in paupertatem redactæ & libertate priuatæ. Nam illis non permittebatur inde discedere, & in Italiam, aut Galliam, aut Siciliam nauigare. Erant autem cum liberis & familiis in luctu & mærore perpetuo. Hortatus autem sum, vnâ cum eis lugens patriæ excidium, omnes ad patientiam, miserorum portum. Deplorabant autem illi, non bonorum direptionem & captiuitatem, cum egestate grauissima, quam patiebantur: sed filios paruos, raptos & seruitio regio addictos, per vim circumcisos & factos Tureos, & onus filiarum nubilium, quod secum trahebant, & viduitatem quæ ob mortem (de faminis loquor) maritorum illis contingerat: Quid his in malis facerem? Addebant illud, quot essent illi, qui patricii & optimates Chii, cum Chius esset, re-

uerfi

uerfi Chium, ab illis, qui Chio præpositi fuerant, tussicis, & vilibus blateronibus, fuissent male tractati, rogabantq; me, narrarem: An mihi prospere cessisset. Quare animaduerti consuetudinem fuisse, non adeo sine exemplo illam, quam vrbs capta receperat. Nam similia quædam, narrat Hieremias, accidisse Hierosolymæ captæ a Babyloniis. Hic Io. Michael, nunc nominatus Iosephus Naafon Dux Naxi & Princeps septem Insularum Ægæi maris, a rege Selimo declaratus, verus meus amicus cum Christianus esset, nondum ex facie, sed ex celebri fama eius amoris erga me, mihi notus, nunc Iudæus est, me conuenit, pluries allocutus est: offerebat mihi multa, & alimenta, & opes, & vnâ Insulam, ex suis septem, si apud se habitare, aut ibi remanere voluissim: Ego vero, & quoniam mutatos mores Turciæ videbam, & ne cogerer a Turcis, qui quos deamant laborant, ut Turcos faciant, hoc reliquum vitæ, aliquo ignominioso saltu concludere, remanere nolui. Hoc ipsum hi qui apud Patriarcham Constantinopolitanum erant carissimi, curabant, & sedulo apud me agebant, ut Græcus, apud Dominos & Patriarchum Græcum, remanerem: habiturus honorificam pensionem: si præmiis moueretur tantum, coonestatem Patriarchatum mea præsentia. Neque his sum adfensus, & inuitatus ad prandium a Patriarcha a me excusavi, prætexens meam vitæ consuetudinem esse alienam a conuiuiliis aliorum Græcorum. Nam sciuerat bene, Chienfes nobiles abstemios, magna ex parte vixisse. Non defuerunt etiam aliqui, qui recens ex Roma Constantinopolin venerant, & narrabant, meum illum fratrem Cardinalem Iustinianum, hoc vnum desiderare, ut tandè post tot meos

huc illuc discursus, tandem cum eo sentirem, qui mecum esset suas fortunas diuisurus: accesserunt eius cognatae, quae volebant esse auctores, ut hoc ipsum conficeretur: haec erant olim ex Patriciis Chii, & quae tum erant omnibus bonis destituta, labore manuum se sustentantes, quas Cardinalis per Regem Galliae conabatur libertate donari, & Romam ad se mitti, & Cardinalis ipse omnes affines & cognatos ad se Romam confugientes, splendide donatos, apud se habuit, & quendam, qui mihi olim famulatus fuerat, Episcopatu opulento donauerat. Hanc sortem ego maxime omnium respui. Fui Constantinopoli a 21 Iunii vsque ad 8 Iulii: intra quod tempus multa acciderunt. Mehemetus Bassa primarius, qui totum imperium Turcicum solus fert & agit, & supremus Iudex totius imperii Turcici, & Amurathus Aga, summo desiderio videbantur teneri, me videre & alloqui, sed commoditas non erat: quoniam classis emissae publicis in consultationibus omnes, a mane ad vespeream detinebat: & facta quidem erat pax cum Venetis, turpis & infamis Christianis, & desideratissima Turcis, cui confirmatio ex Venetiis venerat Byzantium 3 die Maii: sed Turci erant solliciti, ne classis eorum, magna quidem & numerosa, sed ex Tyro-nibus constans ferme tota, & remigio destituta, incideret in Hispanam classem, de qua pluries miserant qui vestigarēt, ubi esset, quanta esset, quam instructa esset. Et fuit Arabs quidam tam audax, qui emensus mare Ionium, in Siciliam perueniens, terrestri itinere Messanam ingressus, numeratas naues, & perspectis omnibus, ad Bassam reuersus, descriptionem omnium narrauit: & si nostri exploratores certos habuissent, potuissent facillime totam classem Turcicam Chii

Chii capere, magna cum gloria sua & detrimento regio. Non defuit tamen Lyburnica Messinensis, quae Chiium vsque nauigaret, & spectante tota classe Turcica, cymbam cum duobus Turcis & tribus Ianizeris raperet, & in Siciliam attraheret. Nam quamuis 210 triremes, intra duos menses Anno superiore, in procinctu instructas Turci cum omni admiratione habuerit: attamen cum ex classe, quam victus perdidit Turci, non nisi septem triremes seruatae fuerint, tanta secuta est militum, & qui velint, & qui possint militare, inopia, ut hanc classem 300 triremium, & quinquere-mium 18, & nauium 10, & Myoparonum 2, & aliarum paruarum nauium, semiplenam emittere sit coactus. Haec igitur deliberationes non permiserunt me quicquam agere, cum aliis duobus: cum Amuratho tantum potui loqui, quem eo colloquio reddidi mihi amicissimum. Est autem classis maritimae praefecti filius adoptiuus: & cum iam equum conscendissem & ad domum Legati Regis Muldaviae venissem, ut Byzantio discederemus, venit qui nunciaret, me quaesitum domi meae fuisse, a famulo supremi iudicis: sed ego socios non poteram relinquere, cum non essem facile, nisi post menses aliquot, alios socios habiturus. Conuenit etiam me magna illorum multitudo, qui ex Christianis facti sunt Turci, alii capti in bello Veneto, alii sua sponte, alii ut Papae fauitem fugerent: inter eos fuit miser Nicolaus, superintendens quondam Middelbergenfis. Multum ille deplorauit suam fortunam apud me, clam aliis: is doctus in Latina, Graeca, & Hebraica lingua, nescio quo casu, non mihi fieri potuit obuius, Anno praeterito, cum ego hinc in Poloniam abirem, & ipse ex Polonia huc equitaret: ita

cum metuit, ne suus Princeps eum quereretur ad mortem, ab isto V Vaivoda per C existimans omnem impetum Christianorum ei insistere, vt caperetur, profectus Temesuarium, & inde Byzantium, in senatu Bassarum publice audiente Rege, petiit fieri Turcus: datum est illi spatium cogitandi octo dierum, quod nollent quemquam nisi sua sponte fieri Turcum: audiissent autem eum fuisse Episcopum apud Christianos: itaq; post octo dies reuersus, cum erecto indice pronunciatset illa: Deus vnus est, & quem misit ille, post Iesum Christum, est eius vates Mehemetus: obnubilatus capite lino albo, receptus est inter milites tertiæ Legionis Equitum, cum salario 12 Asperorum in die, hoc est, 21 Cruciferi. Conceperat autem multa animo, sed spes eum fefellit, quoniam cum gnaris rerum locutus non fuerat. Non sum autem duo nisi verba cum eo locutus: & pœnitens exclamauit: Vtinam hæc mihi in Transyluania dicta fuissent, numquam ego Byzantium venissem. Certe, si spem haberet, suum principem non eius caput quæsiturum, reuertetur, & alicui accersita sua familiola, viueret, & est in ea calamitate, misericordia hominum non indignus. Ante discessum etiam ex Byzantio meum, venit nuncius, cum mandatis, quod frater Regis Galliæ esset in Regem Poloniæ creatus a Polonico Regno, ob intercessionem Regis Turcorum: non credebatur initio, quod dicerent, nondum aduenisse regios nuncios: post duodecim dies venerunt illi, & attulerunt orationem, versam in Latinam linguam ex Boiémica, quam habuissent Legati nostri Cæsaris: eam curauit verti in linguam Turcicam Mehemetus Bassa, quam ego Latinam legi. Lætabantur Turci, quod dicerent regnū Polo-

Polonicum obnoxium Turcico fore: nam nūcii Regii narrabant me præsentem, Polonos ob metum, ne Turcus moueret illis bellum, eum sibi creasse Regem, quem Rex mandabat. Hic multa prætereunda sunt. Polonia periit, nisi alicunde succurratur: vidi, & sum allocutus nūcium a priuatis Palatinis Polonicis ad Regem Turcorum bis missum, quod mihi displicuit, iugum Turcicum Poloniæ impositum iri, in prouinciarum Christianarum perniciem. Passaportus Regius ita habet, datus mihi a Rege, per Mehemetum Bassam, qui est alius quam ille, quem mihi Michael attulit, summa est Turcica ex lingua versus:

Prætoribus, Tribunis, Nauarchis terræ marisque, non solum Gallipolis, sed etiam aliarum terrarum, maxime prouinciæ Transyluanicæ, & aliis Prætoribus & Tribunis maris, & Ciuitatis Chii mandatur: vt nullus ipsorum aut aliorum ducum & Castellanorum, cum viderint præsens nostrum mādaturum, audeat aliter facere. Nos enim concessimus gratiā præsentī Iacobo Palæologo Christiano Græco, vt abire possit Chium, & ibi tractare sua negotia, & recuperare bona, quæ ad ipsum pertinent: & propter hoc permittetis illum facere omnia sua negotia, non solum in mari, sed etiam in terra, in dicta ciuitate Chii, & nullus eum impediatur, tam in eundo, quam in reuertēdo. Nam cum petītum hoc fuisset, non potuimus hoc illi denegare, vt veniret, ad cōficienda sua negotia: propter hoc, quantum vobis est cara gratia nostra, non resisteretis illi, sed permittetis abire, & sua negotia cōficere. Nam sub præ-

dio huius nostri mandati discedit ex ciuitate Constantinopoli, ad suum iter, ad dictam ciuitatem. & ita vobis omnibus ministris præcipimus & ordinamus ne aliter faciatis, nisi id quod hoc mandato vobis ordinatur, sub poena auersionis nostræ gratiæ vobis: Itaque sciatis volutatem nostram. Scripta in ciuitate Constantinopoli. Anno 981.

Si animaduertis, ter repetitur idem, quod fieri est mos aulæ eam scribere volunt in optima, vt nos dicimus, forma. Discessi Constantinopoli, vt dixi, die 8. Iulii cum Legato Muldauiz Regis, & post multos errores, die 20. perueni Silistram (olim Axiopolis dicebatur) ad Danubium sitam: Vbi inueni Emericum Moravsky Morauum, qui captus cum diriperent Turci Lipam, & puer ductus in Turciam, tandem factus est Turcus: nunc cogitat ad Casarem venire, promisi omnia quæ sperari a clemente Domino possent: Maxime cū sciat Turcice, habere posset locum honestum apud interpretes. Ex Silistra veni Bucuresti in Transalpinam, & exceptus fui honorifice a Rege, quoad ibi fui. Misit mane, vesperti, gallinas, carnes, candelas, panem, vina, auenam, fœnum, paleam, vt reddiderit me sibi deuotissimum. Habet in vxorem nobilem Chiam ciuem meam, ex Saluarezarum familia, splendida olim & opulenta: illa me honorauit munere. Itaque ex Silistra hucusque nil ferme feci sumptuū. Redeo Constantinopolim, vbi die 7. Iunii, spectante Nicolao illo Chrauero, crudelissime est Sechus vnus casus a Turcis, iussu sacerdotum aliorū, & ipse Sacerdos. Is audita concione, in qua narrabatur, Deum septem orbes, & septem calos creasse, misisseque eum a cælo ad Mahumetē, per Gabrie-

lena

lem Archangelum, vt ille consensu equo, perlustrare posset omnes septem orbes, vt deligeret locum, in quō habitare cum suis posset: dixit hanc esse fictam fabulā, & persistendum esse in Alcorani narrationibus, cui nihil esset addendum: & ita egit, vt magnam & splendidam multitudinem in suam sententiā pertraxerit. Quare vocatus a Muphti, qui est alter Papa, in consistorium sacerdotū, permittente Mehemeto Bassa, cum adfentiri illis nollet, vt fateretur quod illa esset historia, damnatus est capitis: tulit mortem ille constantissime, non in cōsuetō loco suppliciorum, sed ante carceris ianuam. Nam cum ille deduceretur, & auditum fuisset Constantinopoli, omnes eius discipuli armati locum supplicii seplerunt: venerūt etiam eō armati Ianizeri, Solachi, & alii magni nominis viri. Veriti igitur sacerdotes tumultū & cædem, quæ secutura erat, illum carcere egressum iusserunt occidi & comburi: & duos eius cum eo captos discipulos suspendi, & diffugerunt. Hoc audiens ex Ianizeris vnus, accurrens super corpus Sechi, præciso sibi iugulo occubuit. die 29. eius mensis alii 5. capti sunt & occisi: & die 1. Iulii alii 4. unco suspensi: & die 2. ad 40. Hanc immanitatem auersati milites, aliqua commentantur. Nam Sechus iste & doctus & celebris inter eos cum suis discipulis erat, & extant ad 5000. qui eius opinionem tuentur. Eodem tempore, quo ista fierent, datus est mihi legendus liber Turcicus, cū apposita ad singulos versus Latina interpretatione, ab interprete vno Regio sene, & non indocto viro, sacerdote olim, prius Christianorum, deinde Turcorum: in eo tota religio Turcica explicabatur. Hoc audito Nicolaus ille cum suis sociis venit ad me, rogans, ne iudicium meum in librum illum

C 2

dicere, nec contradicere vellem, ne periclitarer. Respondi. Si taceat, da est veritas, satius erat Romæ reticere. dicebat autem, omnes milites ex Christianis factos Turcos, cum rogarentur quid crederent, ut vitarent improbitatem Sacerdotum, cogi dicere, Id quod Rex credit. ita enim vitare omnes molestias. Venit igitur ille, & dixit, Legistine librum? perlegi, inquam ego: & ille: Tam cito? Quid ni, inquam, cum vitam traduxerim legendo, commentando? Et ille. Quid sentis? Eris Turcus? multum, inquam ego, longinquus sum ab hac sententia: nā liber vester principia & fines habet de Mehemeto, & citat Alcoranū. Media omnia continet tractatū de virtutibus. De virtutibus autem civilibus vellē legisse scriptores Græcos & Latinos eos, qui fuerūt ante natū Christū & Mehemetum: De Mehemeto autē, nisi Alcoranus abs te bene vertatur, postquam dicis, fuisse a Christianis male versum, & ego bene versum legero, quid dicere possim? Est tamen in quo disputem tecum de annis, quod non videatur annus 981. transmigrationis Mehemeti, respondere Anno natiuitatis Christi 1573. posse: nisi velis facere, ut primus annus transmigrationis Mehemeti, fuerit annus natiuitatis Christi 631. quod tu negas, & dicis annum primum transmigrationis incidisse in annum 592. Nam si annus Turcicus est Lunaris, & dierum 354. quomodo potest respondere annuatim annis Christianorum, qui sunt solares & dierū 365. hor. 6. Ita disputationem de annis exorsus, coegi illum melius cogitare, & dixit: Audiui te doctum esse: & perspicacis ingenii, & multæ lectionis. Ita ego confulebam, ut ad Muphrthi deducerer, ad familiarem confabulationem, nam idem me sperabam facturum, quod Chii cum Secho fecerā. Nam institutum

stitutum Pauli præ oculis habebam, qui se cum Deum prædicare dicebat, de quo ille scripsisset: Dei genus sumus: ita ego ad illum Deum & Christum, quem celebrabat Alcoranus, deducere conabar. Nam Turci Alcoranum hunc veluti rudes conciones Mehemeti dicunt esse: Illi autem nō infistunt, nisi qua de Deo & Christo disputat, alia prætereunt. Vtinam commodum tempus fuisset colloquendi cum supremo Bassa, & supremo iudice. Reuersus huc sum die 12. Augusti: & ecce vnus & alter cum literis ex Polonia, in quibus narrabatur a quodam Gregorio Paulo, auditum fuisse, nescio vbi, & abs quo, aut quibus, me Turcum esse factum, cum in Oenopolio potarem Constantinopoli cum quibusdam Turcis: O miseros homines: atqui ego, si vmquam alias numquam ab bibendum Oenopolia sum ingressus, hoc maxime ibi, ne existimationem meam Chii, Constantinopoli, & per totam Thraciam & Græciam celebrem, amitterem, mihi minime faciendum duxissem: ego nunquā in Oenopolio fui, quod in Turcia est infame: ego nunquam cum aliquo potavi, in paupere & canino conuiuio, hoc est, sine vino, excepi domi meæ non semel Nicolaum illum, & eius locium, & alios quosdam, qui Turci ex Christianis facti fuerant. Ita infrenes linguæ meæ omnia deturpare conantur. Praga discessi, paulo post narratum ibi est, me ducē sicariorum esse factum Polonia discessi, & ecce quid narratum est: Sed Deus parcat omnibus, & Bene vale cum tuis: alia in aliud tempus, Caudiopoli, die 10. Decemb.

Auß Constantinopel vom 19 Nouem-
ber Anno 1594 von einer vertrauten
Person.

Es Kriegshalben hab ich offte geschrieben/ darumb
bringet es ihrer Majestät rechte für/ da anders Lande
vnd Leuth sollen erhalten werden/ so haltet an/ damit
dieselb/ so viel sie immer können/ Völk zusammen bringen/
sich staffiren vnd rüsten. Denn ob man wol den Sinan Bassa
geschlagen/ wird doch ein ander Volk an die stell gefördert/
doch gering vnd schlecht. Es bedüncket sie/ ihrer sind viel/ aber
die wenig der Camelen machts/ denn sie auff die Camel Mens-
schen Bilder gemacht/ vnd Fahnen darauff gebunden/ vnd viel
Kosch vnd Esel mit allerley sachen beladen. 10000 Janitschern
sind gewis/ aber dise 10000 kan man mit Gottes hülf mit dem
Fußvolck von Pappa/ Besprün vnd Palotta schlagen/ denn
viel Büben vnter disem/ welche jr lebtag kein Büchsen/ als jetzt
in die Hand genommen/ hilfft Gott/ daß jr sie vberwindet/ so
lasset nicht nach/ biß auff Constantinopel/ gebet den Türcken
nicht glauben vñ trawen/ gedendet/ daß niemals etwas mit ges-
walt eyngenommen/ sondern allein durch betrug/ hütet vnd se-
het euch für/ daß jr nicht von jnen betrogen werdet/ das ist jr ge-
wisß fürnehmen/ daß sie biß nach Kohn alles eynnehmen wollen/
so man jnen nit widerstand thut. Die Kayf. M. vñ Päpstliche
H. aber werden aller gnedigste fürsehung zu thun wissen.

Der

Der Sinan Bassa hat sich alhie verpflichtet/ daß er zu
Kohn in S. Peters Kirchen tanken wölle. Gott aber wirds
gnediglich verhüten/ vñnd das nicht zulassen/ so anders ihre
Majestät vorsehung thun werden.

Ihr sollet keinen Türcken lebendig fangen oder leben
lassen/ sondern alles niderhawen/ Gott hat euch verstande ge-
ben/ beleiſset euch auff gute Kunstscher/ vñnd gebt nur auff
des Sinan Bassa Beziers hauffen achtung/ damit jr dens-
selben vberwindet/ wann solcher geschlagen/ möget jr gewisß/ so
weit jr wöllet/ herein kommen/ auch gar biß hieher/ die alhier
verbliebene Türcken seyn nichts.

Der Rathul Bassa/ als er vernommen/ daß man wider
euch zeucht/ hat sich auch bald auffgemacht. Die Georgianer
vnd Tercassier sind auch auff wider die Türcken/ vñnd ist gewisß
sie sind sehr erschrocken. Den raub laſſet euch nicht auffhalten
vñnd fallt nicht drauff/ wenn Gott hilfft/ daß jr sie schlaget/
sondern bestellet einen gewissen Mann darzu/ der sich dessen
annimmet/ vñnd zusammen tragen leſſet/ jr aber eylet den Tür-
cken nach/ vñnd rettet euer Vatterland/ den die Feinde hernach
nicht mehr auffkommen können/ wie sie auch selber bekennen/
daß sie müssen vntergehen/ vñnd vertilget werden/ vñnd daß die
Christen werden Constantinopel eynnehmen. Derhalben
sind darauff bedacht/ vñnd bringet es recht für ihre Majestät/
der Allmächtige Gott wölle euch viel Glück vñnd Heyl.

samt der ganzen Christenheit geben/

A. M. E. N.

